

**СУТНІСТЬ АДМІНІСТРАТИВНИХ
РЕФОРМ В УКРАЇНІ**

Анотація. Зроблено аналіз історичних етапів адміністративного реформування в Україні, проведено порівняльну їх характеристику.

Аннотация. Сделан анализ исторических этапов административного реформирования в Украине, дана сравнительная их характеристика.

Annotation. History analysis of administrative reforming phases in Ukraine was made, their comparative characteristic was given.

Ключові слова: адміністративне реформування, адміністративна реформа, органи виконавчої влади, структура, оптимізація.

Адміністративне реформування в нашій державі було розпочато наприкінці минулого десятиліття і поетапно триває до сьогоднішнього дня. Зміни, які відбуваються у ході адміністративного реформування, мають спиратися на детальний аналіз попереднього вітчизняного досвіду реформування, оскільки це може дати змогу проаналізувати і рахувати проблеми й помилки, що мали місце у процесі здійснення певних адміністративних перетворень.

Адміністративна реформа – вид політико-правової реформи, яка здійснюється у сфері виконавчої влади і стосується як її організаційної структури, функцій, кадрового забезпечення, так і взаємовідносин з органами місцевого самоврядування.

Основною метою реформування є формування ефективної системи публічної адміністрації, що надаватиме якісні публічні послуги громадянам на рівні, що відповідає європейським стандартам, забезпечуватиме оптимальне використання публічних коштів та буде здатна вчасно й адекватно реагувати на соціально-економічні та зовнішньо-політичні виклики [1]. Тобто адміністративне реформування стосується надзвичайно широкого спектра сфер життєдіяльності державного апарату.

Процес становлення адміністративної системи в Україні почав формуватися в 1991 році, коли було утворено Кабінет Міністрів України [2]. Через деякий час було введено посаду Президента України [3].

Інший напрям адміністративних змін стосувався системи центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ). На початку 1992 р. було створено 26 міністерств. Проте не було приділено належної уваги проблемі формування переліку секторів діяльності відповідно до нової суспільної системи з ринковою економікою та їх чіткого розподілу в системі виконавчої влади [4].

Прийняття у червні 1996 р. нової Конституції України знову змінило форму державного правління. Відбулося зміщення в бік моделі парламентської республіки. Таким чином, реформаційні процеси становлення вітчизняної адміністративної системи завершилися з прийняттям у 1996 р. Конституції України, що запровадила президентсько-парламентську форму правління. Така тенденція адміністративного реформування, на відміну від попередніх етапів, на мою думку, вперше показала промені парламентаризму і системи стримувань та противаг в Україні [5].

Безпосереднім початком проведення адміністративної реформи стало прийняття Указу Президента України від 2 жовтня 1997 р. № 1089 "Про Державну комісію з проведення в Україні адміністративної реформи". Сама концепція адміністративної реформи була схвалена Указом Президента України 22 липня 1998 р. № 822. Концепція передбачила значне підвищення статусу уряду, збільшення його владних повноважень та зміцнення позицій по відношенню до Президента України і Верховної Ради України, суттєве посилення ролі міністерств у формуванні державної політики, чітке виділення та розмежування статусу, повноважень і функцій різних груп органів виконавчої влади, збільшення можливостей впливу уряду та ЦОВВ на місцевий рівень виконавчої влади, вдосконалення управлінських процедур тощо. Втім, аналізуючи об'ємність запланованих перетворень в адміністративній ланці, зважаючи на доволі широкий спектр заходів, запланованих у зміні системи управління, доводиться констатувати неефективне виконання положень згаданого документа, а також відсутність системності при прийнятті нормативних актів і вживанні заходів задля їх узгодження між собою [6 – 8].

Далі пропонується розглянути сучасний стан адміністративного реформування і порівняти його з попередніми етапами адміністративного реформування в Україні.

Сучасний стан реформування публічної адміністрації, який було розпочато у 2010 р. і який триває до сьогодні, з позитивної сторони характеризується тим, що в Україні сформовано більшість інститутів публічної адміністрації, створено нову правову базу, яка регламентує державне управління та місцеве самоврядування [9].

Порівнюючи сучасний стан з більш ранніми етапами реформування, можемо побачити не значну різницю, а скоріше схожу проблематику. На всіх етапах було зроблено ухил не на розмежування повноважень адміністративних органів, а на їх, по-суті, прямолінійну оптимізацію [9; 10]. Також необхідно зазначити, що Президент України у рамках реформування виконавчої влади надалі має потужний вплив на цю гілку. Така ситуація, коли управління гілкою влади здійснюється з двох управлінських центрів, називається біцефальним управлінням і не може свідчити про його ефективність. Крім того, на сьогоднішній день немає чіткого правового забезпечення [1]. Відсутні нормативно-правові акти, які б надавали цьому процесу комплексності і системності. Усі етапи адміністративного реформування проголошували збільшення ролі уряду в публічній політиці; проте повернення України до Конституції 1996 року скоріше суперечить на сьогоднішній день таким намаганням, оскільки ця редакція Конституції проголошує

адміністративне реформування так і не закріпила у своїх положеннях питання щодо розмежування політичних і адміністративних посад, що значною мірою впливає на якісне адміністрування в системі органів виконавчої влади. Проте, незважаючи на великі проблеми і складності в адміністративному реформуванні, необхідно зауважити, що поки не буде здійснено реформу публічної адміністрації, в державі навряд чи зможуть відбутися реформи в інших сферах суспільного і політичного життя.

Насамкінець слід зазначити, що активне втілення у життя концептуальних положень адміністративного реформування неодмінно надасть можливість запровадити нові ефективні методи публічного адміністрування, створити широкий спектр розподілу повноважень між органами влади.

Література: 1. Європейські орієнтири адміністративного реформування в Україні : монографія / [В. Д. Бакуменко (кер. авт. кол.), Л. М. Гогіна, С. О. Кравченко та ін.] ; за заг. ред. В. Д. Бакуменка, В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2010. – 172 с. 2. Про утворення Кабінету Міністрів Української РСР : Закон України від 18 квітня 1991 р. № 980-ХІІ // Голос України. – 1991. – № 4. – С. 17. 3. Про Президента Української РСР : Закон України від 5 лип. 1991 р. № 1295-ХІІ // Голос України. – 1991. – № 6. – С. 12–14. 4. Про міністерство України : Указ Президента України від 4 трав. 1992 р. № 290 // 36. указів Президента. – 1992. – № 2. – С. 45. 5. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – Х. : ТОВ "Одісей", 2007. – 48 с. 6. Концепція адміністративної реформи в Україні. – К. : ДВПІП Міннауки України, 1998. – 62 с. 7. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22 лип. 1998 р. № 810/98 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 21. – С. 4–5. 8. Про зміни в системі центральних органів виконавчої влади України : Указ Президента України від 13 берез. 1999 р. № 250/99 // Офіційний вісник України. – 1999. – № 11. – С. 16. 9. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України № 1085/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/12584.html>. 10. Питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади : Указ Президента України № 370/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/13340.html>. 11. Про зміни в системі центральних органів державної виконавчої влади України : Указ Президента України від 25 лют. 1992 р. № 98 // 36. указів Президента. – 1992. – № 1.